

ΣΤΙΣ 12-13 ΦΛΕΒΑΡΗ 1943 οι δυνάμεις του ΕΑΜ – ΕΛΑΣ έδωσαν την πρώτη και δοξασμένη μάχη της Αν-τίστασης στη Μερίτσα. ...

Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη οργανωμένη ένοπλη μάχη εθνικής αντίστασης στην Ελλάδα μετά τον πόλεμο στην Αλβανία. Ο Γοργοπόταμος που είχε προηγηθεί αποτελεί μια ιστορική νίκη, όμως δεν ήταν μια τακτική μάχη, αλλά δολιοφθορά του αντιπάλου. Επίσης η μετέπειτα χρονολογικά μάχη της Πύλης είχε τα χαρακτηριστικά ανταρτοπόλεμου και όχι μετωπική με τον αντίπαλο όπως αυτή της Μερίτσας.

Η Μάχη της Μερίτσας δόθηκε από τις δυνάμεις του ΕΑΜ – ΕΛΑΣ που κατάφερε να ξεσηκώσει τους κατοίκους της περιοχής σε μια ένοπλη λαϊκή πάλη κατά του κατακτητή σηματοδοτώντας την παραπέρα δοξασμένη πορεία μέχρι την πολυπόθητη λευτεριά. Από όσα στοιχεία, μαρτυρίες, αφηγήσεις, βιβλιογραφία έχουμε στη διάθεσή μας δεν προκύπτει καμία ανάμιξη άλλης οργάνωσης για να μιλάμε για συνεργασία αντιστασιακών οργανώσεων, (όπως ο ΕΔΕΣ) πόσο μάλλον από τη στιγμή που οι μπαρουτοκαπνισμένοι αγωνιστές μετά την απελευθέρωση και τη Βάρκιζα γνώρισαν στο πετσί τους την καθαίρεση από αξιώματα, τη φυλακή, τα βασανιστήρια, την εξορία, την πολιτική προσφυγιά.

Σε γενικές γραμμές τα γεγονότα διαδραματίστηκαν το διήμερο 12-13 Φλεβάρη 1943. Οι Ιταλοί, που είχαν διαπιστώσει αδυναμία ελέγχου της Καλαμπάκας και από το γεγονός πως στην ύπαιθρο άρχισαν να οργανώνονται αξιόλογες αντιστασιακές ομάδες, εγκατέστησαν στην Καλαμπάκα μεγάλο αριθμό στρατιωτών.

Στο μεταξύ, ο βαρύς χειμώνας η έλλειψη τροφίμων και η πείνα που μάστιζε τον ελληνικό λαό, δυσκόλευε και τους Ιταλούς οι οποίοι άρχισαν να πλιατσικολογούν τα σπίτια και να αρπάζουν τρόφιμα καθώς και οικόσιτα ζώα. Και σαν στέρεψαν αυτά της πόλης, άρχισαν να εξορμούν, οργανωμένα πλέον, και στα γύρω χωριά όπου δεν περιορίζονταν στην αρπαγή μόνον τροφίμων αλλά με το θράσος του κατακτητή προέβαιναν σε δολοφονίες και εμπρησμούς σπιτιών.

Τότε ο διοικητής ενός Τάγματος Ιταλών, που ήταν στην Καλαμπάκα, ζήτησε από τους κατοίκους των χωριών της περιοχής να πάνε τρόφιμα στους Ιταλούς. Όμως οι κάτοικοι, έχοντας ανεβασμένο το ηθικό από την παρουσία του ΕΛΑΣ, αδιαφορούν και αρνούνται. Η απάντησή τους είναι ξεκάθαρη **"Ούτε αυγό στον κατακτητή!"**.

Συγκροτήθηκε τότε ένα απόσπασμα το οποίο από τα Τρίκαλα προωθήθηκε στην Καλαμπάκα και από εκεί στο Μουργκάνι με πορεία προς τη Μερίτσα. Το απόσπασμα αποτελούνταν από 244 Ιταλούς, (9 αξιωματικούς, 11 υπαξιωματικούς και 224 στρατιώτες). Φθάνοντας στη Μερίτσα οι Ιταλοί λαφυραγώγησαν το χωριό και έκαψαν ορισμένα σπίτια μέχρι να πάρουν το δρόμο της επιστροφής με φορτωμένα τα μουλάρια.

Όταν όμως πλησίασαν στη σιδηροδρομική γραμμή (18ο Χιλιόμετρο) εκεί τους περίμεναν οι ανταρτικές ομάδες και άρχισαν να βάλουν εναντίον τους οπότε βρέθηκαν εγκλωβισμένοι σε θανάσιμα πυρά. Οι αντάρτες του ΕΛΑΣ αξιοποιώντας πληροφορίες για τις κινήσεις των Ιταλών με οργανωμένο σχέδιο μάχης αλλά και με τη δύναμη της ψυχής τους, πέτυχαν αξιοθαύμαστη νίκη με πενιχρό οπλισμό απέναντι ολοκλήρου τάγματος Ιταλών.

Οι ανταρτικές ομάδες του ΕΛΑΣ περίπου 140-180 άτομα που συγκεντρώθηκαν από τα γύρω χωριά ήταν του Νίκου Ζαραλή (καπετάν Χασιώτης) από το Αγιόφυλλο, του Αθανάσιου Μπούγλα, ανθυπομοίραρχου (καπετάν Ολύμπιος), του Νέστορα Βόκα (καπετάν Τζαβέλας), του Ηλία Καφαντάρη (Καπετάν Αδαμάντιος πολιτικός καθοδηγητής του ΕΑΜ Χασίων).

Τόπος συνάντησης ήταν το 18ο χιλιόμετρο της σιδηροδρομικής γραμμής, κάτω από την Οξύνεια, όπου έγινε σύσκεψη. Ο καπετάν Τζαβέλλας έπιασε θέση στο ανατολικό μέρος μέσα στο ρέμα, ο Ζαραλής είχε τοποθετηθεί στις κοντοραχούλες, ο καπετάν Ολύμπιος με 18 άνδρες έπιασαν θέση στη σιδηροδρομική γραμμή Καλαμπάκας – Κοζάνης.

Ο Μπούγλας αναφέρει στη μαρτυρία του (Τα Μετέωρα 27.02.1998) τον Αριστείδη Μπλούτσο μόνιμο αξιωματικό από την Οξύνεια, αν και δεν τον είδε (φέρεται να ανήκε τότε στην οργάνωση ΜΙΔΑΣ, λίγο αργότερα εντάχθηκε στον ΕΛΑΣ) και είχε μαζί του 15-20 εφεδροελασίτες από την Οξύνεια.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ

Στη μάχη αυτή οι Ιταλοί έπαθαν συντριπτική ήττα καθώς σκοτώθηκαν 161 και αιχμαλωτίστηκαν 150, που απελευθερώθηκαν αργότερα αφού τους αφαιρέθηκε ο οπλισμός

και ο ιματισμός, για να επιστρέψουν στην Καλαμπάκα. Μόνο ένας μικρός αριθμός είχε καταφέρει να διαφύγει για να μεταφέρει το μήνυμα της ήττας.

Παρά την απελευθέρωση των Ιταλών αιχμαλώτων η ιταλική διοίκηση εφάρμοσε την τακτική των αντιποίνων και τις επόμενες ημέρες συνέλαβε (κατά τον κατοίκους της περιοχής και τους οδήγησε στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Ωστόσο η νίκη των ανταρτών του ΕΛΑΣ ήταν αδιαμφισβήτητη και δεν είχε μόνον ηθικό αποτέλεσμα καθώς ήταν από τις πρώτες νίκες του σκλαβωμένου ελληνικού λαού κατά του κατακτητή και η πρώτη ανάμεσα σε συντεταγμένα στρατιωτικά τμήματα. Οι αδούλωτοι αντάρτες του ΕΛΑΣ με υποτυπώδη οπλισμό και ιματισμό, ενισχυμένοι από έμπειρους καπεταναίους μπαρουτοκαπνισμένους στο αλβανικό μέτωπο και γενναίους άνδρες ξεκίνησαν τον ένοπλο αγώνα κάνοντας πράξη τους στίχους του ποιητή: "Η Μεγαλοσύνη των λαών δεν μετριέται με το στρέμμα. Με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και με το αίμα!". Με τον οπλισμό κυριεύσε ο ΕΛΑΣ τόσο σε τουφέκια και σφαίρες (270 ατομικά όπλα και 6 φορτία σφαίρες, 3 μεγάλους όλμους, έναν μικρό, 6 πολυβόλα, 14 οπλοπολυβόλα, 2.000 χειροβομβίδες) περιλαμβάνονταν ιματισμός και φαρμακευτικό υλικό. Ταυτόχρονα από τη μάχη αυτή οι ΕΛΑΣίτικες αντιστασιακές οργανώσεις απέκτησαν σπουδαία πολεμική εμπειρία για τη σημασία οργανωμένης μάχης με υψηλό αγωνιστικό ηθικό.

Στο πεδίο της μάχης, στήθηκε αργότερα μνημείο όπου σε ισάριθμες μαρμάρινες πλάκες αναγράφονται τα ονόματα των 7 ανταρτών που έπεσαν για τη λευτεριά της πατρίδας:

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΩΤ. ΜΟΥΛΑΡΑΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΛΑΜΠΡΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ
ΖΗΣΗΣ ΝΙΚ. ΔΗΜΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜ. ΚΑΡΑΖΗΣΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΥΤΣΙΑΛΗΣ

ΑΘΑΝΑΤΟΙ!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Μια μεγάλη νίκη η μάχη στη Μερίτσα, ethniki.antistasi-dse.gr

Η συμμετοχή μου στην Εθνική Αντίσταση 1941-1944, Αθανάσιος Δ. Μπούγγας ("Ολύμπιος"). Ανθυπομοίραρχος εν αποστρατεία

Η Θεσσαλία στην Αντίσταση (τόμος Α'), Λάζαρος Αρσενίου (Παραπέμπει σε δημοσιεύματα των εφημερίδων "Έρευνα" Θαν. Κουτσιαλάς 10.02.1982 και "Πρωινός Λόγος" Β. Παπαδήμας 10.02.1983: Αφήγηση Ηλία Καφαντάρη, Νίκου Ζαραλή και Φ. Χριστούλα).